

Anton Pavlovich Chekhov

Avioliittoja

АНТОН ЧЕХОВ

Avoliittoja

«Public Domain»

Чехов А. П.

Avoliittoja / А. П. Чехов — «Public Domain»,

Содержание

SADESÄÄLLÄ	5
APTEEKKARINROUVA	8
ONNETTOMUUS	12
Конец ознакомительного фрагмента.	19

Chekhov Anton Pavlovich

Avioliittoja. Kokoelma aviotarinoita

SADESÄÄLLÄ

Suuret sadepisarat rapisivat hämäriin ikkunoihin. Oli tuollainen huvila-asukkaan inhoama sadesää, joka kerran alettuaan jatkuutavallisesti kauan, viikkomääriä, kunnes viluinen kesävieras on siihentottunut ja joutunut täydellisen haluttomuuden valtaan. Ilma oli kolea, kosteus läpituokeaa, vastenmielistä. Asianajaja Kvashinin anoppi sekä vaimo, Nadeshda Filippovna, yllään hartiahuivit ja sadetakit, istuivat ruokasalissa ison pöydän ääressä. Anopin kasvoista saattoi lukea, että hän, Jumalan kiitos, oli hyvin ruokittu ja puettu, terve, oli saanutainoan tyttärensä vaimoksi kelpo miehelle ja saattoi nyt hyvälläomallatunnolla panna pasianssia. Hänen tyttärensä, keskikokoinen, vaaleaverinen, kaksikymmenvuotias nainen, jolla oli lempeät, vähäveriset kasvot, luki kirjaa nojaten kyynäspäällään pöytään; muttahänen katseestaan päättäen ei hän kuitenkaan lukenut, vaan ajatteliomiaan, joita ei seisonut kirjassa. Molemmat olivat vai. Kuului, kuinka ulkona satoi, ja palvelijatar keittiössä haukotteli pitkään.

Kvashin itse ei ollut kotona. Sateisina päivinä hän ei matkustanutmaalle huvilaansa, vaan jäi kaupunkiin, sillä kostea ilma maallavaikutti pahasti hänen keuhkokatarriinsa ja esti tekemästä työtä. Hänenmielipiteensä oli, että harmaa taivas ja ikkunaruutuja pitkin valuvatsadepisararat vievät työhalun ja tuovat alakuloisuuden. Muttakaupungissa, jossa on enemmän tämän maailman mukavuuksia, sielläsadeilmoja tuskin huomaakaan.

Pantuaan kaksi pasianssia anoppi sekotti kortteja ja katsoityttärensä.

– Minä koetin, onko huomenna kaunis ilma ja tuleeeko meidän Aleksei Stepanitshimme, sanoi hän. Jo viidettä päivää hän on poissa... Kylläpä Jumala antoikin ilman...

Nadeshda Filippovna katsoi välinpitämättömästi äitiinsä, nousi ja alkoiastella nurkasta nurkkaan.

– Eilen ilmapuntari nousi, sanoi hän omissa ajatuksissaan, muttatänään, kuulemma, se on taas laskenut.

Anoppi asetteli kortteja kolmeen pitkään riviin ja huojutteli päätään.

– Onko sinun ikävä? kysyi hän luoden silmäyksen tyttärensä.

– Tietysti!

– Ymmärtäähän sen. Ja miksi ei olisi? Viiteen päivään et ole nähnyhätä. Ennen, toukokuussa, kaikkein korkeintaan kaksi tai kolme päivää, mutta nyt – onkos se laitaa? viisi päivää!.. Minä en ole hänenvaimonsa, ja kuitenkin ikävöin häntä. Eilen, kun sanottiin ilmapuntarin nousseen, minä käskin tappaa kananpoikia ja perata ruutanoita hänelle, Aleksei Stepanitshille. Niistä hän pitää. Sinun isävainajasi ei voinut sietää kaloja, mutta hän pitää niistä. Halukkaasti hän niitä aina syö.

– Minun käy niin sääli häntä, sanoi tytär. Meidän on ikävä, mutta onhan hänen vielä ikävämpi siellä, äiti.

– Mitä vielä! Päiväkaudet hän on oikeudenistunnoissa ja yöllä kuintarhapöllö yksinään tyhjässä huoneistossaan.

– Ja mikä kauheinta, äiti, hän on siellä yöpö yksinään, ilman palvelijataria; kukaan ei laita hänelle samovaaria eikä tuo vettä. Miksi emme hanki hänelle palvelijataria kesäkuukausiksi? Ja miksi ollenkaan olemme täällä maalla, jollei hänkään tahdo olla? Minä olensanonut hänelle: "Jollet tahdo, niin ei tarvitse". "Sinun terveytesitähdän", vastasi hän. Ja minkälainen on minun terveyteni sitten? Tuleehan jo sairaaksi siitäkin, kun tietää, että hänen täytyy minuntähteni niin paljon kärsiä.

Katsoen äitinsä olkapään yli tytär huomasi virheen pasianssissa, kumartui pöydän yli ja alkoi korjata. Seurasi vaihtelu. Molemmat katsoivat kortteihin ja kuvittelivat mielessään, kuinka heidän Aleksei Stepanitshinsa ylös yksinään kököttää siellä kaupungissa, synkässä, autiossa työhuoneessaan ja tekee työtä, vaikka onkin nälissään jäväsynyt ja ikävöi perhettä...

– Mutta tiedätkö mitä, äiti? virkkoi Nadeshda Filippovna yhä äkkiä, hänen silmänsä alkoivat loistaa. Jos huomenna on samanlainen ilma, niinminä matkustan aamujunassa hänen luokseen kaupunkiin! Saanhan toki tietää, kuinka hän jaksaa, nähdä hänet, juottaa hänelle teetä.

Ja molemmat alkoivat ihmetellä, ettei tämä yksinkertainen, helposti toteutettavissa oleva ajatus ollut ennen heidän mieleensä juolahtanut. Kaupunkiin on vain puolen tunnin junamatka, ja sitten asemalta kaksikymmentä minuuttia ajurilla. He juttelivat vielä jonkin aikaa jamenivät sitten tyytyväisinä levolle, yhdessä samaan huoneeseen.

– Ohhoh-hoh-hoo... Herra armahda meitä syntisiä! huokasi anoppi, kunsalin kello löi kaksi yöllä. Ei nukuta!

– Etkö nuku, äiti? kysyi tytär kuiskaten. Minä yhä ajattelen sitä

Alekseita. Kunpa hän ei vain pilaisi terveytään siellä kaupungissa.

Jumala ties, missä hän syö, ravintoloissa ja muissa sellaisissa paikoissa, jos niissäkään.

– Sitä minä itsekkin ajattelin, huokasi anoppi. Taivas häntä suojele. Ja tuota sadetta, tuota sadetta!

Aamulla ei sate enää rapistellut ikkunaruutuja, mutta taivas oli harmaakuten edellisenäkin päivänä. Puut seisoivat surullisina, ja kun tuulivähänkin hengähti, rapisi niistä vesipisaroita. Jalkineiden jäljetsavisilla poluilla, ojat ja rataanraiteet olivat täynnä vettä. Nadeshda Filippovna päätti lähteä kaupunkiin.

– Vie terveisiä hänelle, sanoi äiti kääriessään tyttäriään hartialliinaan. Sano, ettei hän niin tavattoman ahkerasti niissä oikeudenistunnoissa... Täytyyhän joskus vähäsen levähtääkin... Peittäköön ulos menessään visusti kaulansa, kun ilmakehä on näin huono. Voisitahan ottaa hänelle kananpojan mukaasi; onhan kotoinen, vaikkakylmäkin paisti aina parempaa kuin ravintolaruoka.

Tytär matkusti luvattuaan palata iltajunassa tai seuraavana aamuna.

Mutta hän palasikin paljoa aikaisemmin, jo ennen päivällistä, kun hänen äitinsä istui makuuhuoneen arkulla ja tuumaili torkkuen, mitä hän paistaisi väylle illaksi.

Kalpeana ja kiihoittuneena astui tytär hänen luokseen huoneeseen jäsanaakaan sanomatta, ottamatta edes hattua päästään heittäytyvuoteelle ja painoi päänsä patjaan.

– Mikä sinun on? ihmetteli hänen äitinsä. Miksi näin pian?.. Missä

Aleksei Stepanitsh on?

Nadeshda Filippovna nosti päänsä ja katsoi kuivin, rukoilevin silmin äitiinsä.

– Hän pettää meitä, äiti! huudahti hän.

– Herra varjele, mitä sinä puhut? pelästyi äiti, niin että tanu putosi hänen päästään. Kuka meitä pettää? Herra armahda!

– Hän pettää meitä, äiti! toisti tytär, ja hänen leukansa alkoivat vapista.

– Mistä sinä sen tiedät? huusi anoppi käyden kalpeaksi.

– Meidän huoneistomme oli suljettu. Talonmies sanoi, ettei Aleksei olenäinä viitenä päivänä käynyt kertaakaan kotona. Hän ei siis asu kotona! Ei asu kotona! Ei kotona!..

Ja hän alkoi viittilöidä käsillään ja itki äänekkäästi, höpisten vain:

– Ei kotona! Ei kotona!

Hän sai hysteerisen kohtauksen.

– Mitä tämä merkitsee? mutisi anoppi kauhuissaan. Toissa päivänä hän kirjoitti, ettei käy ulkona. Missä hän sitten on yöstä? Kaikkien pyhiennimessä!

Nadeshda Filippovna herpaantui eikä jaksanut ottaa hattua päästään. Ikäänkuin olisi ottanut jotakin myrkyä hän mielettömästi tuijottisilmillään ja tarttui kiihkeästi äitiään käsivarsiin.

– Kaikkiin sinä luotatkin, kun talonmieheen! ulisi anoppi häärätenitkevän tyttärensä ympärillä? Sitä mustasukkaisuutta! Hän ei petämeitä... Ja kuinka hän uskaltaisikaan pettää? Olemmeko me sellaisia? Jos kohta olemmekin kauppiassäätyä, ei hänellä silti ole oikeuttapettää sinua, sillä olethan sinä hänen laillinen vaimonsa! Me voimmehaastaa hänet oikeuteen! Minä annoin sinulle kaksikymmentätuhattamyötäjaisiksi! Et sinä tullut tyhjin käsin taloon!

Ja anoppi alkoi itsekkin nyyhkyttää, huijoi käsiään, tunsu voimiensariutuvan ja heittihe pitkälleen arkulleen. Kumpikaan ei huomannut, kuinka taivaalle ilmaantui sinisiä kohtia, kuinka pilvet hälvenivät, kuinka ensimmäinen auringonsäde arasti liukui puutarhan märkää ruohoapitkin ja iloiset varpuset hyppelivät vesilätäkköjen ympärillä, joihinkiitävät pilvet kuvastuivat.

Illalla saapui Kvashin kaupungista. Ennen lähtöään hän kävi kotonaan jasai talonmieheltä kuulla, että hänen vaimonsa oli hänen poissaollessaankäynyt talossa.

– Tässä minä nyt olen! huudahti hän astuessaan anoppinsa kamariin eikäollut huomaavinaan itkettyneitä, yrmeitä kasvoja. Niin, tässä nyt olen! Viiteen vuorokauteen emme ole tavanneet toisiamme!

Hän suuteli hätäisesti vaimonsa ja anoppinsa kättä ja lysähti sittentyytyväisenä nojatuoliin istumaan, ikäänkuin olisi juuri lopettanutruuskaan työn.

– Huh! sanoi hän puhaltaen kaiken ilman keuhkoistaan. Kyllä nytolenkin rääkännyt itseäni! Tuskin jaksaa istua! Lähes viisivuorokautta... yöt ja päivät olen elänyt kuin kenttätulilla! Kotonanien käynyt kertaakaan; koettakaahan ajatella! Koko ajan olen selvitelletStipunovin ja Ivantshikovin vararikkoasioita; piti työskennelläGaldejevin toimistossa lähellä liikettä... En ole syönyt, en juonut, olen nukkunut penkillä, palellut... Ei ole ollut minuuttiakaan vapaataaikaa, ei sen vertaa edes, että olisin ennättänyt käymään kotona. Niin, rakas Nadeshda, en ole kotona käynyt...

Ja Kvashin piteli kylkiään, ikäänkuin hänen vyötäisiään olisikolottanut kovan työn jäljeltä, ja vilkaisi vaimoonsa ja anoppiinsanähdäkseen, kuinka hänen valheensa – eli hänen omien sanojensa mukaandiplomatiansa vaikutti. Anoppi ja vaimo katselivat toisiaan iloisina,hämmästyneinä, ikäänkuin olisivat odottamatta löytäneet kadotetunaarten... Heidän kasvonsa loistivat, silmänsä säteilivät...

– Voi sinua, poika kulta! huudahti anoppi hypähtäen pystyyn. Eipä olenyt aikaa istua! Teetä! Pian teetä! Ehkä tahdot syödä jotakin?

– Tietysti hän tahtoo syödä! sanoi vaimo temmaten etikkaan kastetunkääreen otsaltaan. Äiti, antakaa pian viiniä, ja jotakin välipalaksi!Natalja, kata pöytä! Ah, hyvä Jumala, ei ole mitään valmista!

Ja molemmat, anoppi ja vaimo, juoksivat hämmästyneinä ja iloisinapitkin huoneita. Äiti ei voinut enää nauramatta katsoa tyttärensä,joka oli ajatellut niin paha viattomasta miehestään, ja tytärhäpesi...

Pian pöytä oli katettu. Kvashin, joka tuoksahti madeiralle jaliköörille ja oli niin täynnä, että töin tuskin jaksoi hengittää, valitti nälkäänsä, söi väkisin ja jutteli yhä Stipunovin jaIvantshikovin vararikosta. Mutta hänen vaimonsa ja anoppinsa eivätirroittaneet katsettaan hänestä ja ajattelivat:

"Kuinka ymmärtäväinen ja hyvä hän on! Kuinka kaunis hän on!"

"Mainiota!" ajatteli Kvashin heittäytyessään illallisen jälkepehmeään, suureen vuoteeseensa. "Vaikka he ovat kauppiassäätyä jjonkin verran aasialaisia, on perhe-elämälläni kuitenkin viehätyksensä, ja pari päivää viikossa voi täällä viettää mielihyvin..."

Hän peitti itsensä, tunsu lämpenevänsä ja höpisi nukahtaessaan:

– Mainiota! Mainiota!

APTEEKKARINROUVA

Pienoinen B: n kaupunki, jossa kaiken kaikkiaan on vain pari kolmeväärää katua, lepää syvään uneen vaipuneena. On hiljaista; ilmakin onaivan tyyni. Jossakin hyvin kaukana, kaiketi kaupungin ulkopuolella, koira haukkua nalkuttaa heikolla, käheällä diskanttiäänellään. Kohtaalkaa aamu valjeta.

Kaikki on jo pitkän aikaa uinaillut unen helmassa. Mutta proviisoriTshornomordikin, B: n apteekin omistajan, nuori vaimo ei vain nuku. Hänön jo kolme kertaa käynyt levolle, mutta uni ei ota tullakseen – miksi?.. sitä hän ei tiedä. Hän istuu paitasillaan avoimen ikkunanääressä ja katselee kadulle. Hänen on painostava, ikävä, harmittavaolla... niin harmittava, että oikein tekisi mielensä itkeä – jamiksi?.. sitäkään hän ei tiedä. Jokin möhkäle ahdistaa rinnassanousten vähän väliä ihan kurkkuun asti... Huoneen perällä, vainmuutaman askeleen päässä rouvasta, nukkuu makeasti kuorsaten herraTshornomordik itse, kasvot seinäänpäin. Nälkäinen kirppu on pureutunuthänen nenänjuureensa, mutta nukkuja ei tunne sitä, vaan vieläpähymyilee, sillä hän näkee unessa, kuinka kaikki kaupunkilaiset yskivätja tulevat yhtenäen ostamaan häneltä Tanskan kuninkaan tippoja. Eipähän nyt heräisi, vaikka neulalla pistäisi, tykillä ampuisi taihyväilisi.

Apteekki sijaitsee melkein kaupungin laidassa, josta apteekkarinrouvanäkee kauas vainioille... Hän huomaa, kuinka itäinen taivaanrantavähitellen valkenee, kuinka se sitten alkaa punaisena hohtaa, ikäänkuinoli siellä jossakin suuri tulipalo. Odottamatta kohoa kaukaisenpensaston takaa suuri, leveänaamainen kuu. Se on punainen; yleensä kuuon aina, kun se pensastosta pistää esiin, kovin hämillään.

Yhtäkkiä, keskellä öistä hiljaisuutta, kuului askeleita ja kannustenkilinää. Jo kuului puhettakin.

"Ne ovat upseereita, jotka palaavat piiripäällikön luota leiriinsä", ajattelee apteekkarinrouva.

Hetken kuluttua ilmaantuu näkyviin kaksi upseeria yllään valkoisetviitat. Toinen heistä on isokasvuinen ja lihava, toinen pienempi jasolakampi. He astella laahustavat laiskasti pitkin aidan viertä jakeskustelevat äänekkäästi jostakin. Tultuaan apteekin kohdalle molemmatalkavat kulkea yhä hitaammin katsellen ikkunoihin.

– Haisee apteekille... virkkaa pienempi heistä. Mutta tässähännäkyynkin olevan apteekki. Niin, nyt muistan... Viime viikolla olintäällä ostamassa risiiniöljyä. Se apteekkari on niin saakelin hapannaamaltaan, ja onpa hänellä leukakin kuin aasilla. Sellaisella aasinleukaluulla se Simson mahtoi niitä filistealaisia pehmittää.

– Hm... mörähti lihava matalalla äänellään. Rohtoruhtinas nukkuu! Jahänen rouvansa nukkuu myös! Kuulehan, Obtesov, hänen rouvansa on aikasievä.

– Kyllä olen nähnyt. Hän miellytti minuakin... Sanokaa, tohtori, saattaako hän todellakin rakastaa sitä aasinleukaa? Tokkohan?

– Ei suinkaan hän rakasta miestään, huoahtaa tohtori sen näköisenäkuin hänen tulisi sääli apteekkaria. Tuon ikkunan takana se sievä rouvanukkuu! Obtesov, ajatelkaapas!.. Hän lepää rentona kuumuudesta...suusupukka on puoleksi auki... ja kaunis pieni jalka riippuu sängynlaidan yli. Apteekkari tolvana ei sellaista ymmärrä... Nainen tai pullokarbolia, se on hänestä aivan yhdentekevää!

– Tiedättekö mitä, tohtori? sanoo upseeri ja pysähtyy. Pistäydytäänapteekkiin ostamaan jotakin! Ehkä saamme nähdä samalla apteekkarinsievan rouvan.

– Kylläpäs keksittekin! Yöllä!

– Mitäs siitä! Täytyyhän heidän yölläkin myydä rohtoja. Pistäydytäännyt, hyvä ystävä!

– Olkoon menneeksi.

Apteekkarinrouva, joka oli piileksinyt ikkunaverhon takana, kuuleeovikellon soivan heikosti. Katsahdettuaan mieheensä, joka kuorsaa yhäautuaallisesti hymyillen, hän heittää vaatetta ylleen, pistää tohvelitpaljaisiin jalkoihinsa ja juoksee apteekkiin.

Lasioven takana näkyy kaksi varjoa... Apteekkarinrouva panee tultalamppuun ja rientää avaamaan ovea, eikä hänen ole enää ikävä, eiharmita eikä itkettä, sydän vain sykkii lujasti. Lihava tohtori ja laihaupseeri Obtesov astuvat sisään. Nyt saattaa heidät jo nähdä selvemmin. Suurivatsaisen, kömpelön tohtorin kasvot ovat päivettyneet japarrakkaat. Jos hän vähänkin liikahtaa, hänen sotilastakkinsa narisee, ja hiki kihoaa kasvoille. Upseeri sitä vastoin on punaposkinen, parraton, naisekas ja notkea kuin englantilainen ratsupiiska.

– Mitä haluatte? kysyy apteekkarinrouva pidellen pukua rinnallaan.

– Antakaa-a-a... viidellätoista kopeekalla piparminttupastilleja! sanoo tohtori.

Rouva ottaa hätäilemättä rasian hyllyltä ja alkaa punnita. Ostajateivät hetkeksikään hellitä katsettaan hänen selästään; tohtoritirkistelee silmillään kuin kylläinen kollikissa, mutta luutnantti onvallon vakavan näköinen.

– Ensi kertaa näen naisen myövän apteekissa, sanoo tohtori.

– Eihän siinä ole mitään erinomaista... vastaa rouva katsellensalaviihkaa Obtesovin punaisia poskia. Miehelläni ei ole apulaista; sentähden minä autan häntä.

– Vai niin, vai niin... Onpa teillä sievonen apteekki! Kuinka paljontäällä on kaikenmoisia pulloja ja rasioita! Ettekö te pelkääliikuskellessanne noitten myrkkypullojen seassa? Huh!

Rouva laittaa paketin ja antaa sen tohtorille. Obtesov antaa rouvalle viidentoista kopeekan rahan. Seuraa hetken vaitiolo... Mieheltä katselvat toisiaan, astuvat ovea kohti ja katselevat taas.

– Antakaa vielä kymmenellä kopeekalla soodaa! sanoo tohtori.

Laiskasti ja veltosti liikkuen rouva ojentaa kätensä hyllyä kohti.

– Eiköhän täällä apteekissa ole jotakin sellaista... jupisee Obtesovnäpähdytellen sormillaan, sellaista... tuota noin... elävöittäväänestettä... vaikka selttterivettä... Niin, onko teillä selttterivettä?

– On, vastaa rouva.

– Mainiota! Te ette ole nainen, vaan hyvä haltiatar! Antakaahan sitämeille pari kolme pulloa.

Rouva valmistaa kiireesti soodapaketin ja katoaa sitten pimeästä ovesta ulos.

Millainen suloinen hedelmä! virkkaa tohtori silmäänsä vilkuttaen. Sellaista ananasta ette löydä edes Madeiran saarelta. Vai mitä luulette, Obtesov? Mutta – kuuletteko kuorsausta? Herra apteekkariitse siellä suvaitsee levätä.

Pian rouva palaa takaisin ja laskee kauppapöydälle viisi pulloa. Hän onjuuri käynyt kellarissa ja on sentähden liikunnosta lämmennytpunaiseksi.

– Sht... hiljaa! virkkaa Obtesov, kun rouva pulloit avattuaan pudottaakorkkiruuvien. Älkää kolistelko noin kovasti, muuten herätätte miehenne.

– No mitäs sitten, jos herätänkin?

– Hän nukkuu niin makeasti... näkee teidät unissa... Terveyksenne!

– Ja sitä paitsi, huomauttaa tohtori matalalla äänellään, röyhdellessä juotuaan, nuo aviomiehet ovat niin ikävää väkeä, että hyvintekisivät, jos aina nukkuisivat. Oi, olisipa tämän vetosen mausteeksi vähäsen punaviiniä!

– Kaikkea te keksittekin! nauraa rouva.

– Se olisi oivallista! Ikävä kyllä, apteekkeissa ei myydä väkijuomia. Mutta... täytyyhän teidän myydä viiniä lääkkeeksi. Onko teillä *vinumgallicum rubrumia*?

– On.

– No hitto vieköön, antakaahan sitä meille siis!

– Paljonko?

– *Quantum satis!*... Antakaa aluksi yhden unssin mukaan, niin sitten saamme nähdä... No mitäs arvelette tästä, Obtesov? Ensin veden kera jasitten *per se*.

Tohtori ja luutnantti istuutuvat kauppapöydän ääreen, ottavat lakitpäästään ja alkavat ryyppiskellä punaviiniä.

– Kylläpäs tämä viini on huonon makuista. *Vinum huonoissimum!* Muutoin teidän seurassanne... ä-ä-äh... se maistuu kuin nektari. Teolette ihastuttava, armollinen rouva! Minä suutelen hengessänikättänne.

– Minä antaisin vaikka mitä siitä hyvästä, että saisin tehdä sentodellisuudessa! sanoo Obtesov. Kunniasanani! Minä antaisin vaikkaelämäni!

– Älkäähän nyt viitsikö... sanoo rouva Tshornomordik punastuen jakäyden vakavan näköiseksi.

– Minkälainen veikistelijä te olettekaan! nauraa hohottaa tohtorihiljalleen, katsoen veitikkamaisesti alta kulmiensa. Silmät palavatniin että!.. Piff! Paff! Onnittelen: te olette voittanut! Me olemmevoitetut!

Apteekkarinrouva katselee heidän punoittavia kasvojaan, kuunteleeheidän pakinaansa ja ilostuu pian itsekin. Oh, hänen on jo hyvinhauska! Hän yhtyy juttuun, nauraa, kiemailee, vieläpä ostajainhartaista pyynnöistä maistaa punaviiniä.

– Jospa te, herrat upseerit, tulisitte useammin sieltä leiristä tännekaupunkiin, sanoo rouva, muuten täällä on niin julman ikävää. Ihantäällä kuolee ikävään.

– Hyväinen aika! kauhistuu tohtori. Tuollainen ananas... tuollainenluonnon ihana ihme kuolisi tänne erämaahan! Kuinka kauniisti sanooGribojedov: "Erämaahan! Saratoviin!" Mutta nyt on aika lähteä. Olipahauska tutustua!.. Paljonko olemme teille velkaa?

Rouva kohottaa katseensa kattoon ja liikuttelee huuliaan.

– Kaksitoista ruplaa neljäkymmentä kahdeksan kopeekkaa, sanoo hän.

Obtesov vetää taskustaan paksun lompakon, kaivelee pitkän aikaarahojaan ja maksaa.

– Teidän miehenne nukkuu makeasti... näkee unta teistä... jupisee hänpuristaen hyvästiksi rouvan kättä.

– En tahdo kuulla tyhmyyksiä...

– Mitä tyhmyyksiä? Päinvastoin... ne eivät lainkaan ole tyhmyyksiä...

Shakespeare sanoo: "Autuas, ken nuorena ol' nuori!"

– Hellittäkää käteni!

Vihdoin ostajat pitkän keskustelun jälkeen suutelevat rouvan kättä jaepäröiden, ikäänkuin harkiten, ovatko mitään unohtaneet, poistuvatapteekista.

Mutta apteekkarinrouva juoksee makuuhuoneeseen ja istahtaa samanikkunan ääreen. Hän näkee, kuinka tohtori ja luutnantti astuvatlaiskasti parinkymmenen askeleen päähän apteekista, pysähtyvät jaalkavat kuiskaten jutella jostakin. Mistä? Hänen sydämensä sykkiilujasti, ohimoissa tykyttää, mutta miksi – sitä hän ei itsekääntiedä... Sydän lyö rauhattomasti, aivan kuin jos nuo kaksi, jotka nyttuolla kuiskailevat, ratkaisisivat hänen kohtalonsa.

Noin viiden minuutin kuluttua tohtori eroaa Obtesovista ja lähteedelleen, mutta Obtesov palaa takaisin. Hän kulkee apteekin ohi kerran, toisen. Milloin hän pysähtyy oven eteen, milloin astuu eteenpäin... Vihdoin hän soittaa ovikelloa varovasti.

– Mitä? Kuka siellä? kuulee apteekkarinrouva yhtäkkiä miehensä äänen.Kello soi, etkä sinä kuule! sanoo apteekkari ankarasti. Mitäepäjärjestystä se on?

Apteekkari nousee, heittää yönutun ylleen ja astuu unenpöpperössähuojahdellen ja tohveleissaan laahustaen apteekkiin.

– Mitä... haluatte? kysyy hän Obtesovilta.

– Antakaa... antakaa viidellätoista kopeekalla piparmynttipastilleja.

Apteekkari nousee ottamaan rasiaa hyllyltä tavan takaa huoahdellen, haukotellen ja unisena nyökäytellen päätään...

Parin minuutin kuluttua apteekkarinrouva näkee Obtesovin astuvan ulosapteekista ja jonkin matkan päässä heittävän piparmintut pölyiselletielle. Nurkan takaa astuu tohtori häntä vastaan... He tapaavattoisensa ja katoavat aamusumuun ahkerasti viittilöiden käsillään.

– Kuinka onneton olenkaan! huoahtaa apteekkarinrouva katsoenkiukkuisena mieheensä, joka riisuutuu nopeasti mennäkseen levolle. Oikuinka onneton olen! toistaa hän, ja katkeroita kyyneleitä alkaa valuaposkille. Ei kukaan, ei kukaan tiedä...

– Unohdin apteekin pöydälle viisitoista kopeekkaa, murahtaa apteekkarivetäen vuodepeiton ylleen. Korjaapas sinä se sieltä rahalaatikkoon...

Ja samassa hän nukahtaa.

ONNETTOMUUS

Sofia Petrovna, notaari Lubjantsevin vaimo, nuori, kaunis, noinkaksikymmenviisivuotias nainen, käveli hiljaa metsäpolkuahvilanaapurinsa, asianajaja Iljinin kanssa. Kello oli viiden tienoissailtapuolella. Taivas oli metsäpolun kohdalla sakeanaan valkoisia, untuvaisia pilviä, joiden lomasta paikoittain kuului vaaleansinistätaivasta. Pilvet olivat liikkumatta, ikäänkuin ne olisivat tarttuneetkorkeiden, vanhojen honkien latvoihin. Oli hiljaista ja tukahduttavaa.

Jonkin matkan päässä katkaisi metsäpolun matalanpuoleinenrautatiepenger, jota pitkin tällä kertaa jostakin syystä astelivartiosotamies kivääri olalla. Heti pengermän takana oli valkoinen, kuusikupuinen kirkko, jonka katto oli ruosteen syömä.

– En luullut tapaavani teitä täällä, sanoi Sofia Petrovna katsellenmaahan ja viskellen päivävarjonsa kärjellä viimevuotisia lehtiä, muttahauskaa oli, että kuitenkin tapasin. Pyydän teitä, Ivan Mihailovitsh, jos todella rakastatte ja kunnioitatte minua, jättämään minut rauhaan!Te seuraatte minua kuin varjo, katsotte aina niin tutkivasti, tunnustatte minulle rakkautenne, kirjoitatte minulle omituisiakirjeitä... enkä minä tiedä, mihin tämä kaikki lopultakin päättynee!Hyvä Jumala, mitä tästä vihdoinkin tulee?

Iljin vaikenä. Sofia Petrovna astui muutaman askeleen ja jatkoi:

– Ja tämä äkillinen muutos on tapahtunut teissä parin kolmen viimeviikon kuluessa, vaikka me jo puolisenkymmentä vuotta olemme olleetuttavia. Minä en enää tunne teitä, Ivan Mihailovitsh!

Sofia Petrovna katsahti salavihkaa toveriinsa, joka tarkkaavasti, silmiään siristäen katseli pilviä. Tämän kasvoilla oli kärsimätön, oikullinen ja hajamielinen ilme, kuten ihmisellä, joka kärsii ja jonkaa samalla pakko kuunnella joutavaa puhetta.

– Ihmeellistä, ettette itse voi tätä käsittää! jatkoi Sofia Petrovna kohauttaen olkapäitään. Ymmärtäkää toki, kuinka sopimatonta peliä tepidätte. Minä olen naimisissa, rakastan ja kunnioitan miestäni...minulla on tytär... Ettekö te todellakaan välitä siitä mitään? Sitäpaitsi te vanhana ystäväinä tunnette minun mielipiteeni perheestä japerheen perusteista yleensä...

Iljin ryki harmistuneesti ja huohti.

– Perheen perusteista... jupisi hän. Hyvänen aika!

– Niin, niin... Minä rakastan miestäni, kunnioitan häntä ja pidänperheemme rauhaa joka tapauksessa arvossa. Ennemmin annan tappaaitсени kuin otan niskoilleni syyn Andrein ja hänen tyttärensäonnettomuuteen... Ja minä pyydän teitä, Ivan Mihailovitsh, jättäkääHerran tähden minut rauhaan. Ollaan hyviä ystäviä kuten ennenkin, muttaheittäkää nuo teille niin sopimattomat huokaukset. Ei enää sanaakaantästä. Puhutaan nyt jostakin muusta.

Sofia Petrovna katsahti taas salavihkaa Iljinin kasvoihin; tämä katseliylöspäin, oli kalpea ja pureksi vihaisesti vapisevia huuliaan. SofiaPetrovna ei voinut käsittää, miksi mies oli vihoissaan ja kiihoittunut, mutta tämän kalpeus liikutti hänen mieltään.

– Älkää olko vihoissanne, vaan ollaan nyt ystäviä... sanoi Sofia

Petrovna hellästi. Olettehan yhtä mieltä kanssani? Tässä käteni.

Iljin tarttui kaksin käsin ojennettuun, pieneen pehmeään kätöseen, puristi sitä ja nosti sen verkalleen huulillensa.

– Minä en ole mikään koulupoika, jupisi hän. Minua ei vähintäkäänhyvitä rakastetun naisen ystävyys.

– Riittää, riittää! Asia on päätetty, ja sillä hyvä. Istutaan tähänpenkille...

Levähdyn suloinen tunne täytti Sofia Petrovnan mielen: kaikkein pahin ja vaikein oli jo sanottu, kiusallinen kysymys ratkaistu. Nyt hänjo saattoi hengittää kevyesti ja katsoa Iljiniä suoraan kasvoihin. Jahänen katsoessaan tätä hyväili rakastetun naisen voitokas, itsekästunne hänen rintaansa. Hänen mieltään hiveli suloisesti se, että tuovoimakas, iso mies, jolla oli rumat, miehekkäät piirteet

ja suuri mustaposkiparta, tuo viisas, sivistynyt ja, kuten sanottiin, lahjakas miesistutui tottelevasti hänen viereensä antaen päänsä painua kumaraan. Pari kolme minuuttia he istuivat ääneti.

– Mitään ei ole vielä päätetty... aloitti vihdoinkin Iljin. Te luetteminulle ikäänkuin kaavasta: "Rakastan ja kunnioitan miestäni...mielipiteeni perheen perusteista..." Kaiken sen tiedän sanomattakin. Tunnustan teille rehellisesti, että pidän omaa käytöstäni rikollisena ja tuomittavana. Mutta mitä hyödyttää puhua siitä, mikä jo on kaikilletunnettua? Sen sijaan että puhutte kauniita sanoja, neuvoisitte minulle enemmin, mitä minun nyt on tehtävä?

– Olenhan jo sanonut: matkustakaa pois täältä!

– Olen jo viisi kertaa matkustanut, kuten tiedätte, mutta joka kertakääntynyt puolitiestä! Voin näyttää teille matkaliput; ne ovat kalliita. Minulla ei ole kyllin tahdonvoimaa paetakseni luotanne. Minäkamppailen, kamppailen vimmatusti, mutta mihin hiiteen minä kelpaan, jollei minussa ole pontta ja ryhtiä, jos olen heikko luonteeltani. Envoi taistella luontoa vastaan! Ymmärrätkö? En voi! Pakenen täältä, mutta se pitää kiinni liepeistäni. Kehnoa, raukkamaista voimattomuutta!

Iljin punastui, nousi ja alkoi astella penkin ympärillä.

– Olen äreä kuin koira! murisi hän nyrkkejään puristaen. Vihaan jahalveksin itseäni! Niinkuin pahainen poikanulikka minä hännystelentoisen vaimoa, kirjoittelen kaistapäisiä kirjeitä, alennun... äh!

Iljin tarttui päähänsä, ärähti ja istuutui.

– Ja sitten vielä tuo teidän vilpillisyytenne! jatkoi hänsurullisesti. Jos kerran pidätte käytöstäni sopimattomana, niin miksisitten tänne tulittekaan? Mikä veti teitä tänne? Kirjeissäni pyysinteiltä ratkaisevaa, suoraa vastausta: jaa tai ei, mutta suoranvastauksen sijasta te joka päivä vaanitte tilaisuutta "odottamatta" tavataksenne minua ja kestitäksenne minua kuluneilla lainatuilla lauseparsillanne!

Sofia Petrovna säikähti ja kiivastui. Hän tunsi samanlaista kiusallistatunnetta kuin säädyllynen nainen joutuessaan äkkiarvaamatta yllätetyksi pukeutumattomana.

– Näytätte epäilevän minun suhtautumistani tähän leikkiin... rupesihän mutisemaan. Olen aina vastannut teille suoraan ja... tänäänkin pyytänyt teitä!..

– Äh! eihän tällaisissa tapauksissa pyydetä! Olisitte muutta mutkittasanonut "menkää tienenne!" niin jo aikoja sitten olisin täältä lähtenyt. Mutta ette ole kertaakaan sanonut sitä minulle suoraan. Kummallista epämääräisyyttä! Hitto vieköön, te joko leikitte minunkanssani tai...

Iljin ei puhunut loppuun: hän nojasi päätään nyrkkeihinsä. Sofia Petrovna alkoi muistella menettelyään alusta loppuun saakka. Hän muisti, että hän aina oli sekä teoissaan että ajatuksissaankin ollut Iljinin hakkailua vastaan, mutta tunsi samalla, että asianajajansanoissa oli osaksi totta. Mutta tietämättä, millainen tämä totuus on, ei hän keksinyt vastausta Iljinin syytökseen, vaikka kuinkakin olisijatellut. Kun ei sopinut vaietakaan, hän sanoi olkapäitään kohauttaen:

– Ja syy on sitten vielä minun!

– En lue vilpillisyyttänne teidän syyksenne, huoahhti Iljin. Tulin noinvain puhuneeksi... Teidän vilpillisyytenne on sekä luonnollista että asianmukaista. Jos kaikki ihmiset sopisivat keskenään ja muuttuisivat yhtäkkiä vilpittömiksi, sittenkin menisi heiltä kaikki päin hiiteen.

Sofia Petrovna ei haluttanut turvautua filosofiaan, mutta hän iloitsi puheenaiheen muutoksesta ja kysyi:

– Kuinka niin?

– Vilpittömiä ovat ainoastaan luonnonkansat ja eläimet. Jos kerran sivistys pitää naisellista hyvettä mukavuutena, silloin ei vilpittömyyden ole paikallaan...

Iljin kuopi vihaisesti kepillään maata. Sofia Petrovna kuunteli häntä ymmärtämättä paljoakaan, mutta piti kuitenkin hänen puheestaan. Hän piti ennen kaikkea siitä, että tuo lahjakas mies puhui noin "viisaista asioista" hänen, tavallisen naisen kanssa; sitten tuotti hänelle suurta tyydytystä se, että sai katsella miehen kalpeiden, vilkkaiden, muttayhä vieläkin suuttuneiden kasvojen ilmeitä. Niin,

hän ei tosinyymmärtänyt paljoakaan, mutta hänestä oli kuitenkin viehättävää tuonykyaikaisen ihmisen rohkeus, miten tämä liioja harkitsemattaratkaisee suuria elinkysymyksiä ja tekee johtopäätöksiään.

Yhtäkkiä hän huomasi ihailevansa Iljiniä ja säikähti.

– Suokaa anteeksi, mutta en ymmärrä, riensi hän sanomaan, miksi tealotte puhua vilpillisyydestä? Toistan vielä kerran pyyntöni: olkaahyvä, kunnan ystävä, jättäkää minut rauhaan! Pyydän vilpittömästi!

– Hyvä on, koetan vielä taistella!.. huokasi Iljin. Ahkeruus iloni...Mutta tokkohan minun taistelustani on mitään hyötyä. Joko sitten ammunluodin kallooni tai... alan juoda vimmatusti. Eihän minun missääntapauksessa hyvin käy! Kaikella on rajansa, taistelulla luontoa vastaanmyöskin. Sanokaa, kuinka voi taistella hulluutta vastaan? Jos te juotteviiniä, niin kuinka voitte voittaa kiihoittumisenne? Mitä voin tehdä, jos teidän kuvanne on kasvanut sieluuni ja hellittämättä, yöt ja päivätön silmiäni edessä, niinkuin tuo honka tuossa? Niin, sanokaa minulle, mikä urotyö minun pitää suorittaa, jotta voisin vapautua tästäinhoittavasta, onnettomasta asemastani, jossa ajatukseni, toiveeni, uneni eivät kuulu minulle itselleni, vaan jollekin pahalle hengelle, joka on syöpynt sieluuni? Minä rakastan teitä, rakastan siinä määrin, että olen joutunut rappiolle, heittänyt toimeni ja läheiset ystäväni, unohtanut Jumalani! Ikänä elämässäni en ole näin rakastanut!

Sofia Petrovna ei ollut osannut odottaa sellaista muutosta. Hänkallistihe Iljinistä pois päin ja katsoi säikähtyneenä tämän kasvoihin. Kyyneleet olivat nousseet miehen silmiin, huulet vapisivat, ja yli kokokasvojen oli levinnyt jonkinlainen nälkäinen, rukoileva ilme.

– Minä rakastan teitä! sopersi Iljin vieden silmänsä lähelle Sofia Petrovnan suuria, säikähtyneitä silmiä. Te olette niin ihana! Minäkärsin nytkin, mutta vannon, että istuisin vaikka koko ikäni näinkärsien ja katsoen teitä silmiin. Mutta... olkaa vaiti, minä pyydän!

Sofia Petrovna alkoi, ikäänkuin äkkiarvaamatta yllätettynä, hätäisestikeksiä sanoja, joilla hän voisi keskeyttää Iljinin. "Menen poistältä!" päätti hän, mutta ei ennättänyt edes liikahtaa noustakseen, kun Iljin jo oli polvillaan hänen edessään... Hän syleili Sofia Petrovnan polvia, katsoi häntä kasvoihin ja puhui kiihkeästi, tulisesti, kauniisti. Säikähtynyt ja hiukan huumauksissa kun oli, ei Sofia Petrovna kuullut hänen sanojaan; syystä tai toisesta nyt, juuritänä vaarallisena hetkenä, kun hänen polvensa suloisesti puristuivat yhteen ja koskettivat toisiaan kuin lämpimässä kylvyssä, hänjonkinlaisen salaisen, pahanilkisen vihan kannustamana etsitunteittensa päämäärää. Hän pahoitteli, että torjuvan hyveen sijaan olivoimattomuus, laiskuus ja tyhjiys vallannut hänet kokonaan kutenjuopuneen, jolle ei mikään ole mahdotonta. Hänen sielunsa syvydessävain vahingonilo heikosti ärsytteli: "Miksi et lähde pois? Sen pitäisi olla niin? Niinhän?"

Etsien mielestään järkevää ajatusta hän ei käsittänyt, miksi hän eivetänyt pois kättään, johon Iljin oli imeytynt kiinni kuin juotikas, ja miksi hän hätäisesti katseli, niinkuin Iljinkin, milloin oikealle, milloin vasemmalle, näkisikö kukaan? Hongat ja pilvet seisovatliikkumattomina ja katselivat ankarasti tätä vallattomuutta kuin vanhatsedät, jotka ovat rahasta sitoutuneet olemaan ilmaisematta sitähallitukselle. Vartiosotamies seisoi kuin pylväs rautatiepenkereellä janäytti katselevan penkkiin päin.

"Katsokoon!" ajatteli Sofia Petrovna.

– Mutta... mutta kuulkaahan toki! virkkoi hän vihdoon epätoivoisellaäänellä. Mitä tästä tulee? Mitä sitten seuraa?

– En tiedä, en tiedä... kuiskasi Iljin huitaisten kädellään ikävilekysymyksille.

Kuului voimakas, vihlova veturin vihellys. Tämä sivullinen, kylmä äänijokapäiväisestä elämästä sai Sofia Petrovnan vahahtelemaan.

– Minulla ei ole aikaa... täytyy mennä! sanoi hän nousten nopeastiseisomaan. Andrei tulee junassa... Hänen täytyy saada päivällistä!

Sofia Petrovna käänsi hehkuvat kasvonsa rautatiepenkereelle päin. Ensimmäilysti näkyviin veturi; sen perässä vaunuja. Mutta se ei ollutkaanmatkustajajuna, kuten Sofia Petrovna oli luullut,

vaan tavarajuna. Pitkänä jonona toinen toisensa jäljessä, kuten päivät ihmiselämässä, liikkui vaunut valkeata, kirkon muodostamaa taustaa vasten. Näyttisiltä kuin ei niistä loppua tulisikaan.

Mutta nyt vihdoinkin juna loppui, ja viimeinen vaunu lyhtyineen katosimetsän vihreyteen. Sofia Petrovna kääntyi äkkiä ympäri ja lähtinopeasti takaisin metsäpolkua edes katsahtamatta Iljiniin. Hän oli jooma herransa. Häpeän puna poskillaan ja häveten ei Iljinin, vaan omaaheikkouttaan, jonka vaikutuksesta hän, siveellinen ja puhdas nainen, oli sallinut vieraan miehen syleillä polviaan, hän ajatteli nyt vain, kuinka pääsisi mitä pikimmin kotiin perheensä keskuuteen. Asianajajasaattoi töin tuskin seurata häntä. Kääntyessään metsäpolulta kapealletielle Sofia Petrovna katsahti tähän niin hätäisesti, että näki vainhiekkaa hänen polvissaan, ja viittasi häntä jäämään.

Juostuaan kotiin Sofia Petrovna seiso i viitisen minuuttia huoneessaankatsellen milloin ikkunaan, milloin kirjoituspöytänsä...

– Ilkiö! soimasi hän itseään. Ilkiö! Kiusaksi itselleen hänyksityiskohtaisesti, mitään unohtamatta muisteli, että hän näinäpäivinä oli ollut Iljinin hakkailua vastaan, mutta että mieli olitehnyt lähteä selityksille Iljinin kanssa; eikä siinä kaikki. Kun tämä oli ollut polvillaan hänen edessään, oli Sofia Petrovna tuntenuttavatonta nautintoa. Hän muisteli kaikkea säälimättä itseään ja nyt, häpeästä pakahtumaisillaan, hän olisi mielellään lyönyt itseäänkorville.

"Andrei parka!" ajatteli hän koettaen samalla olla mahdollisimmanhella. "Varja, tytärparkani, ei tiedä, millainen hänen äitinsä on! Suokaa minulle anteeksi, rakkaani! Minä rakastan teitä kovasti... kovasti!"

Ja tahtoen osoittaa itselleen, että hän vielä oli hyvä vaimo ja äiti, ettei turmelus vielä ollut kajonnut hänen "perusteisiinsa", joista hän oli puhunut Iljinille, Sofia Petrovna juoksi keittiöön ja alkoi morkatapalvelijatarta, kun ei tämä ollut kattanut pöytää Andreille. Hän koettikuvitella mielessään miehensä uupunutta ja nälkäistä hahmoa, säälihäntä ääneen ja kattoi pöydän omakätisesti, mitä ei ollut koskaan ennentehnyt. Sitten hän löysi tyttärensä Varjan, sulki hänet syliinsä jasuuteli tulisesti. Tyttö tuntui hänestä niin painavalta ja kylmältä, mutta hän ei tahtonut tunnustaa sitä itselleen, vaan alkoi selitellä Varjalle, kuinka hyvä ja rehellinen hänen isänsä on.

Mutta kun Andrei pian sen jälkeen saapui, hän tuskin tervehti miestänsä. Kiihdytettyjen tunteitten tulva oli mennyt menojaan vain ärsytettyään ja suututettuaan häntä valheillansa. Sofia Petrovna istui ikkunassakärsien ja pahoilla mielin. Ainoastaan hädässä ihmiset saattavatkäsittää, kuinka vaikea on olla tunteittensa ja ajatustensa herra. Sofia Petrovna kertoi sittemmin, että hän oli ollut "hämmennyksissä, mistä oli ollut yhtä vaikea selviytyä kuin lukea nopeasti lentäviävarpusia". Siitä, ettei hän ollut iloinnut miehensä tulosta ja etteihäntä miellyttänyt miehensä käytös päivällispöydässä, hän hetipäätteli, että hänessä oli heräämässä vihamielisyys tätä kohtaan.

Odottaessaan uupuneena ja nälkäisenä, että hänelle tarjottaisiinkeittoa, Andrei kävi käsiksi makkaraan ja söi sitä ahneesti pureskellenkuuluvasti ja liikuttaen ohimoitaan.

"Hyvä Jumala!" ajatteli Sofia Petrovna, "minä rakastan ja kunnioitanhäntä, mutta... miksi hän syö noin rumasti?"

Ajatuksissa tapahtunut muutos ei suinkaan ollut pienempi kuin tunteissa. Sofia Petrovna koetti, niinkuin kaikki ikäviin ajatuksiintottumattomat, kaikin voimin olla ajattelematta surkeuttaan, mutta kutahartaammin hän koetti, sitä selvemmin hän näki mielikuvituksessaan Iljinin hiekkaisine polvineen, untuva iset pilvenhattarat, junan...

"Miksi minä hölmö lähdinkään sinne tänään?" tuskitteli hän. "Ja olenkominä todellakin sellainen, etten voi olla varma itsestäni?"

"Pelolla on suuret silmät". Kun Andrei oli ehtinyt viimeiseenruokalajiin, Sofia Petrovna oli jo päättänyt: "Kerron kaikki miehellenija vältän siten vaaran".

– Kuulehan, Andrei, minun pitäisi puhua sinun kanssasi vakavasti, aloitti hän päivällisen jälkeen, kun mies riisui nuttua ja saappaitayltään heittäytyäkseen hetkeksi levolle.

– No?

– Muutetaan pois täältä!

– Hm... minne sitten? Kaupunkiin on liian aikaista...

– Ei, mennään matkoille tai johonkin muuanne...

– Matkoille... mörähti notaari oikoen jäseniään. Sitähän minä itsekin olen tässä haaveillut, mutta mistä otat rahat, ja kenen huostaan uskotkonttorin?

Ja mietittyään vähäsen hän lisäsi:

– Todellakin, sinun on ikävä. Lähde yksin matkoille, jos tahdot!

Sofia Petrovna lysähti kokoon, mutta kuvitteli heti mielessään, että Iljin iloitsisi siitä ja matkustaisi hänen kanssaan samassa junassa, samassa vaunussa...

Tätä ajatellessaan hän katseli miestänsä, joka oli kylläisen, mutta yhä vielä uupunen näköinen. Sattumalta hänen katseensa kiintyi tämänpieniin, naisellisiin jalkoihin. Juovikkaista sukanteristä törrottilankoja...

Alaslasketun kierrekaihtimen takana pörisi kimalainen ikkunalaasiavasten. Sofia Petrovna katseli sukanteriä, kuunteli kimalaisen surinaaja kuvitteli matkustavansa... Vastapäätä häntä istuu Iljin yöt päiväthellittämättä katsettaan hänestä, harmitellen heikkouttaan ja kovinkalpeana henkisestä tuskasta. Iljin suuretelee syyllisyyttään, sanoo olevansa pahainen poikanulikka, soimaa Sofia Petrovnaa, repiitukkaansa, mutta odotettuaan pimeän tuloa ja käyttäen tilaisuutta hyväkseen lankeaa, matkustajien vaivuttua uneen tai poistuttua junastavaliaseille, polvilleen hänen eteensä ja syleilee hänen jalkojaan, niinkuin siellä penkin luona... Sofia Petrovna yllätti itsensä haaveilemasta...

– Kuulehan, en minä matkusta yksinäni! virkkoi hän. Sinun täytyy matkustaa kanssani!

– Mielikuvitusta kaikki, hyvä Sofia! huokasi asianajaja. Pitää ollavakava ja toivoa vain sitä, mikä on mahdollista.

"Kyllä me matkustamme, kunhan saat tietää!.." ajatteli Sofia Petrovna.

Päätettyään matkustaa kaikesta huolimatta hän tunsu voivansa ollaturvassa.

Hänen mielensä tasaantui vähitellen; hän iloitsi ja antoi ajatustensaliidellä: mitä ajatteletkin, mitä haaveiletkin, joka tapauksessa sinä matkustat! Hänen miehensä nukkuessa ilta läheni... Sofia Petrovna menivierashuoneeseen ja alkoi soittaa pianoa. Iltainen vilkas elämä ulkona, soitto, mutta etupäässä se ajatus, että hän on viisas nainen, joka ominvoimin suoriutuu surkeudesta, saattoivat hänet lopullisesti hauskallemielelle. Toiset naiset, sanoi hänen rauhoittunut omatuntonsa, eivät olisi voineet hänen asemassaan kestää, vaan olisivat heittäytyneetpyörteeseen. Vaikka hän oli ollut nääntymäisillään häpeästä jakärsinyt, hän oli kuitenkin kestänyt ja välttänyt näin vaaran, jota ehkä ei lainkaan ollutkaan! Hänen hyvät avunsa ja päättäväisyytensä liikkuttivat hänen mieltään siinä määrin, että hän pari kolme kertaakatsoi itseään peilistä.

Pimeän tullessa saapui vieraita. Miehet alkoivat ruokasalissa pelatakorttia, naiset asettuivat vierashuoneeseen ja pengermälle. Kaikkiamuita myöhemmin saapui Iljin. Hän oli alakuloinen, synkkä ja ikäänkuinsairas. Kun hän oli istunut sohvan nurkkaan, ei hän siitä kokoiltana noussut. Tavallisesti hän oli iloinen ja puhelias, mutta tälläkertaa hän koko ajan vaikenä, näytti yrmeältä ja hieroskelisilmäkulmiaan. Kun hänen piti vastata johonkin kysymykseen, hän hymyiliväkinäisesti vain ylähuulellaan ja vastasi katkonaisesti, katkerasti. Muutaman kerran hän yritti laskea sukkeluuksia, mutta ne olivatkömpelöitä ja sopimattomia. Sofia Petrovnasta näytti siltä, kuin Iljintuossa tuokiossa saisi hysteerisen kohtauksen, ja vasta nyt, istuessaan pianon ääressä, hän ensi kertaa tunsu selvästi, että tuo onneton miesei ollut nyt entisellä rattoisalla tuulellaan, vaan että hän olihenkisesti sairaas eikä löytänyt itselleen tyyssijaa. Hänen, Sofia Petrovnan tähden, hän oli turmellut nuoruutensa ja virkauransa parhaapäivät, tuhlanut viimeiset rahansa huvilaan; jättänyt oman onnensanojaan sekä äitinsä että sisarensa ja, mikä pahinta, menehtynyttäistelussa itsensä kanssa. Yksinkertainen, jopakäiväinen ihmisrakkausvaatitsi kohtelevaan häntä vakavasti.

Sofia Petrovna tunsu kaiken tämän niin selvästi, että hänen sydäntään oikein särki, ja jos hän nyt olisi astunut Iljinin luo ja sanonuthänelle "ei!" hänen äänessään olisi ollut voimaa, jota olisi ollut vaikea vastustaa. Mutta hän ei astunut Iljinin luo, ei sanonut tuotasanaa eikä ajatellut tätä sen enempää... Nuoren luonteen pikkumaisuusja itsekkyyt eivät olleet milloinkaan ilmenneet hänessä

niinvoimakkaasti kuin tänä iltana. Hän tunsi, että Iljin oli onneton jaistui sohvassa kuin hehkuvilla hiilillä; hänestä tuntui tuskalliseltatämän vuoksi, mutta samalla kärsimykseen saakka häntä rakastavan miehenläsnäolo täytti hänen sielunsa voitonriemulla ja tietoisuudellahänen omasta voimastaan. Hän tunsi nuoruutensa, kauneutensa, luoksepääsemättömyytensä, ja heittäytyi vapaaksi päätettyään sittenkinmatkustaa! Hän veikisteli, nauroi herkeämättä, lauloi erikoisentunteellisesti ja innostuneesti. Kaikki häntä huvitti ja kaikki häntäauratti. Häntä nauratti muistellessaan tapahtumia siellä metsäpolulla, muistellessaan töllistelevää vartiosotamiestä. Hänen mielestään olivatniin hullunkurisia nuo vieraat, Iljinin sopimattomat sukkeluudet, hänenkaulaliinaansa kiinnitetty neula, jota hän ei ollut koskaan ennenhuomannut ja joka kuvasi pientä punaista, timanttisilmäistä käärmettä;niin hullunkurinen oli hänestä tuo käärme, että hän olisi ollut valmissuutelemaan sitä.

Sofia Petrovna lauloi hermostuneesti, jonkinlaisella puolijuopuneellakiihkolla romansseja ja ikäänkuin ärsyttääkseen toisen surua valikoimurheellisiä, alakuloisia, joissa kerrottiin särkyneistä toiveista, menneisyydestä, vanhuudesta... "Mutt' vanhuus se lähestyylähestymistään..." lauloi hän. Mitä liikutti häntä nyt vanhuus?!

"Nähtävästi minussa tapahtuu jotakin tavatonta..." ajatteli hän sillointällöin naurun ja laulun lomassa.

Vieraat lähtivät kello kaksitoista. Viimeisenä poistui Iljin. Sofia Petrovnalla riitti sisua saattaa häntä pengermän alimmalle portaalle.

Hänen teki mielensä ilmoittaa Iljinille matkustavansa miehensä kanssa pois ja katsoa, minkä vaikutuksen tämä tieto tekisi häneen.

Kuu peittyi pilvien taakse, mutta oli siksi valoisaa, että SofiaPetrovna näki, kuinka tuuli liehutti Iljinin päällystakin liepeitä jakuistin uutimia. Hän näki myöskin, kuinka kalpea Iljin oli ja kuinkahän hymyili väkinäisesti rypistäen ylähuultaan...

– Sonja, Sonitshka... minun rakas naiseni! jupisi hän estäen Sofia Petrovnaa puhumasta. Rakkaani!

Hellän mielialan puuskassa, itkunsekaisella äänellä hän tuhlassi SofiaPetrovnalle hyväily sanoja yhä hellempiä ja hellempiä, sanoipa hänellesinä, kuten vaimolle tai rakastajattarelle. Yhtäkkiä Iljin kiersikänsä hänen vyötäisilleen ja tarttui toisella kyynärpäähän.

– Minun armaani, minun ihana naiseni... kuiskasi hän suudellen hänenkaulaansa niskan taitteeseen, ole vilpitön, tule heti luokseni!

Sofia Petrovna irroittautui hänen syleilystään ja nosti päänsäilmaistakseen inhoa ja suuttuakseen. Mutta tästä ei tullutkaan mitään, sillä koko hänen ylistetty hyveensä ja puhtautensa hupeni lauseeseen, jonka kaikki tavalliset naiset sanovat tämántapaisissa tilaisuuksissa:

– Oletteko mieletön!

– No, lähdetään! jatkoi Iljin. Nyt juuri, samoin kuin siellä penkinluona, minä tulini vakuutetuksi siitä, että te olette yhtä voimaton kuinminäkin... Ettepä ole tekään sen paremmassa asemassa! Te rakastatteminua ja tingitte nyt turhaan omantuntonne kanssa...

Nähdessään, että Sofia Petrovna poistuu hänen luotaan, hän tarttuitämän pitsiseen hihaan ja lisäsi hätäisesti:

– Jollei tänään, niin huomenna, mutta taipua täytyy! Mitä hyödyttäämä viivytytys? Minun kallis, rakas Sonjani, tuomio on julistettu, miksiylkätä sen täytäntöön panoa? Miksi pettää itseänsä?

Sofia Petrovna pakeni hänen luotaan ja pujahti ovesta sisään.Palattuaan vierashuoneeseen hän sulki konemaisesti pianon, katsoi kauannuottilehden somistekuvaa ja istuutui. Hän ei voinut seistä eikäajatella... Äskeisestä kiihtymyksestä oli jäljellä vain kauheaherpaiseva heikkous ja ikävä. Omatunto kuiskasi hänelle, että hän illankuluessa oli käyttäytynyt huonosti, typerästi kuin hupakko, tyttöpahanen, että hän äsken kuistilla antoi toisen syleillä itseään javielä nytkin tunsi vyötäisillään ja käsivarressa omituista kosketusta.Vierashuoneessa ei ollut ketään muita; kynttilä vain paloi. Hänistuutui pyöreälle tuolille pianon ääreen ja odotti hievahtamattajotakin. Ja ikäänkuin käyttäen hyväkseen Sofia Petrovnan väsymystä jaympärillä vallitsevaa pimeyttä alkoi raskas, voittamaton

kainousvallata häntä. Kuin jättiläiskäärme se kietoi hänen jäsenensä jasielunsa, kasvoi hetki hetkeltä eikä enää uhannut, kuten ennen, vaanoli hänen edessään selvänä kaikessa alastomuudessaan.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.